

DE PANNE
KERKENBELEIDSPLAN 2025

INHOUD

SAMENVATTEND OVERZICHT	3
PAROCHIEKERK ONZE-LIEVE-VROUW	5
1 Identificatie	5
2 Beschrijving	5
2.1 Cultuurhistorische waarde.....	5
2.2 Architecturale mogelijkheden.....	6
2.3 Bouwfysische toestand.....	8
3 Situering in de ruimtelijke omgeving	9
4 Beschrijving van het actueel gebruik en de actuele functie.....	10
5 Onderbouwde visie op het toekomstig gebruik en de toekomstige functie met plan van aanpak	10
5.1 Onderbouwde visie op toekomstig gebruik en toekomstige visie	10
PAROCHIEKERK SINT-AUDOMARUS	11
1 identificatie	11
2 Beschrijving	11
2.1 Cultuurhistorische waarde.....	11
2.2 Architecturale mogelijkheden.....	12
2.3 Bouwfysische toestand.....	14
3 Situering van het gebouw in zijn ruimtelijke omgeving	14
4 Beschrijving van het actueel gebruik en de actuele functie.....	15
5 Onderbouwde visie op het toekomstig gebruik en de toekomstige functie met plan van aanpak	15
5.1 Onderbouwde visie op toekomstig gebruik en toekomstige visie	15
SINT-PIETERSKERK	16
1 identificatie	16
2 Beschrijving	16
2.1 Cultuurhistorische waarde.....	16
BIBLIOGRAFIE	18
BIJLAGEN	19

SAMENVATTEND OVERZICHTDIT KERKENBELEIDSPAN OMVAT VOLGENDE KERKGEBOUWEN VOOR DE ROOMS-KATHOLIEKE EREDIENST OP HET GRONDGEBIED VAN DE GEMEENTE DE PANNE:

- ID 201434, Parochiekerk Onze-Lieve-Vrouw en pastorie, Zeelaan 129, 8660 De Panne
- ID 16268, Parochiekerk Sint-Audomarus, Dorpsstraat ZN, 8660 De Panne (Adinkerke)
- ID 16180, Parochiekerk Sint-Pieter, Kerkstraat 53, 8660 De Panne -> Is in erfpacht gegeven aan gemeente De Panne om er een bibliotheek in onder te brengen.

De kerken zijn allen aangeduid als vastgesteld bouwkundig erfgoed. De Onze-Lieve-Vrouwkerk en voormalige pastorie maken deel uit van het beschermd dorpsgezicht de Dumontwijk.

kaart 1: Samenvattende overzicht

naam	gebruik
Onze-Lieve-Vrouwekerk en pastorie ID 201434	Valorisatie en nevenbestemming in de tijd ¹
Sint-Audomaruskerk ID 16268	Valorisatie en nevenbestemming in de tijd
Sint-Pieterskerk ID 16180	Herbestemming ² -> erfpacht Gemeente De Panne

De Federatie De Panne-Adinkerke is ontstaan uit de parochies Onze-Lieve-Vrouw De Panne, Sint-Audomarus Adinkerke en Sint-Petrus De Panne. Deze federatie behoort tot het bisdom Brugge en welbepaald tot het decanaat Diksmuide-Veurne. Per 1 juli 2021 werd door bisschop Lode Aerts de Sint-Pieterskerk aan de eredienst onttrokken en werd de parochie Sint-Petrus opgehoften en bij de parochie Onze-Lieve-Vrouw gevoegd

Dit kerkenbeleidsplan werd opgemaakt in overleg tussen de gemeente De Panne en het centraal kerkbestuur van Adinkerke - De Panne en werd vervolgens goedgekeurd:

- door de bisschop van Brugge op 03 maart 2025;
- door de gemeenteraad van de gemeente De Panne op 7 april 2025;

Alle betrokken partijen engageren zich om naar aanleiding van het jaarlijks overleg tussen het centraal kerkbestuur en gemeente na te gaan of het plan nog actueel is en of er wijzigingen noodzakelijk zijn. Indien er wijzigingen moeten aangebracht worden, worden deze opgenomen in een addendum aan dit kerkenbeleidsplan na goedkeuring door de bisschop van Brugge en door de gemeenteraad van De Panne.

---

¹ In overeenstemming met de gebruikte terminologie van de Vlaamse bisschoppen betekent nevenbestemming in de tijd dat het kerkgebouw occasioneel, buiten de uren van de religieuze activiteiten, voor andere doeleinden of door andere instanties gebruikt worden.

² In overeenstemming met de gebruikte terminologie van de Vlaamse bisschoppen betekent herbestemming dat het kerkgebouw niet meer voor religieuze activiteiten in aanmerking komt, in zijn geheel permanent ter beschikking gesteld wordt van anderen en dus onttrokken werd aan de eredienst.

PAROCHIEKERK ONZE-LIEVE-VROUW

1 Identificatie

naam:	Parochiekerk Onze-Lieve-Vrouwekerk
ligging:	Zeelaan 129, 8660 De Panne (West-Vlaanderen)
eigenaar:	gemeente
bescherming(en):	kerk en voormalige pastorie zijn vastgesteld bouwkundig erfgoed, en maken deel uit van het beschermde dorpsgezicht de Dumontwijk

Foto 1: bron: www.kerkeninvlaanderen.be

Foto 2: bron: Google maps

2 Beschrijving

2.1 Cultuurhistorische waarde

Een koninklijk besluit van 25 november 1926 richtte de Onze-Lieve-Vrouwparochie op in de Dumontwijk. Een kerk aan de Zeelaan was noodzakelijk geworden omwille van de gestadige groei van de toeristische activiteit na de Eerste Wereldoorlog. De bestaande Sint-Pieterskerk en de kapel van de Paters Oblaten lagen te ver van het nieuwe centrum van de badplaats. Vandaar de oprichting van een parochie "aan zee". Sinds 1922 deed tijdens de zomermaanden een kleine houten kapel die door een protestantse Engelse dame gebouwd was ter nagedachtenis aan haar zoon die in de oorlog gesneuveld was, dienst als noodkerk. Deze Sint-Jozefskapel lag aan de huidige Meeuwenlaan ter hoogte van voormalig café "In de klokke".

E.H. Alfons De Ridder werd op 11 maart 1927 als eerste pastoor van de Onze-Lieve-Vrouwparochie aangesteld. Zijn eerste opdracht was de bouw van de "Marktschool" met een voorlopige kapel. De Brugse architecten Jozef en zijn zoon Luc Viérin stonden samen met aannemer Georges Demolder uit De Panne in voor de bouw van de pastorie (1929) en de Onze-Lieve-Vrouwekerk met crypte (1931-32).

Onder pastoor Charles Bondue werd in september 1937 de kerk door Mgr. Lamiroy geconsacreerd. Pastoor Frans Van Ryckegem werkte een door pastoor René Desmet gedane belofte uit, namelijk ter ere van Onze-Lieve-Vrouw een monument op te richten. Dat gebeurde door de crypte aan Onze-Lieve-Vrouw van Fatima toe te wijden (1947).

Nieuw orgel door Johannes (Hans) Klais (D - Bonn) uit 1937.

Bronnen:

<https://www.depanne.be/nl/onze-lieve-vrouwekerk>

Beschermingsdossier DW002398, Agentschap Onroerend Erfgoed

<https://inventaris.onroerenderfgoed.be/erfgoedobjecten/201434>

2.2 Architecturale mogelijkheden

De driebeukige Onze-Lieve-Vrouwekerk is opgetrokken in gestileerde neoromaanse stijl gekenmerkt door o.m. rondboogvensters en sobere gevelornamentiek beperkt tot decoratief baksteenverband verlevendigd door gebruik van natuursteen (reliëfs).

Kenmerkend voor de neoromaanse stijl waren de stoere toren, de robuuste muren en steunberen, de basilicale opstand (een middenbeuk en twee zijbeuken) en de massieve pijlers en rondbogen. De Onze-Lieve-Vrouwekerk van De Panne was één van de voorlopers van de typische kustkerken met progressieve en monumentale vormtaal uit de jaren 1950-1960.

Bron :

<https://www.depanne.be/nl/onze-lieve-vrouwekerk>

Beschermingsdossier DW002398, Agentschap Onroerend Erfgoed

2.2.1 Grootte, opdeelbaarheid en inrichting

De imposante kerk bestaat uit drie beuken en is dus in principe opdeelbaar. Er zijn slechts 2 kleine zijabsissen met altaren die niet meer gebruikt worden (links H. Hart altaar en rechts O.L.V.-altaar).

Foto 3: bron: <https://www.depanne.be/nl/onze-lieve-vrouwekerk>

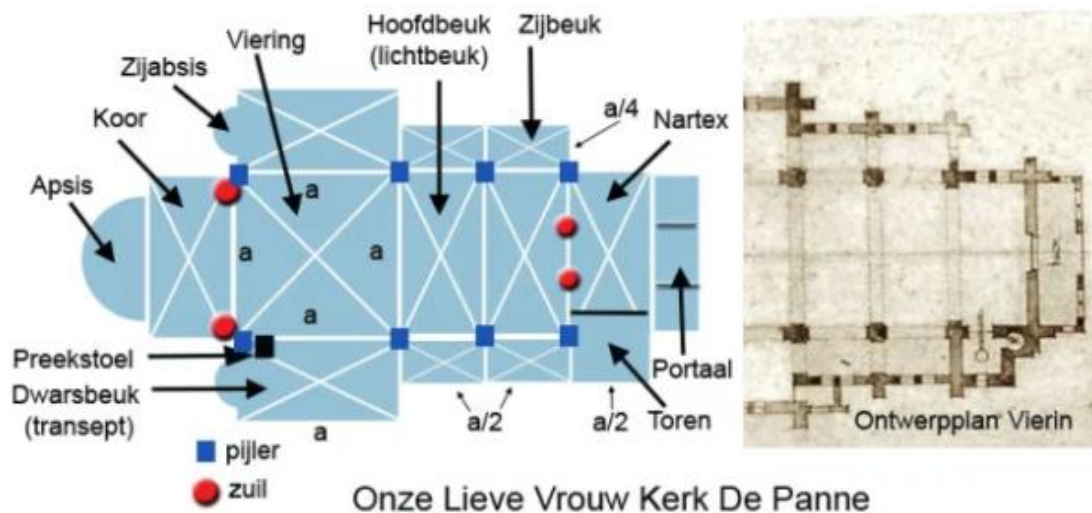

Foto 4: grondplan - bron: debliedemaker.wordpress.com

Er is ook een grote ondergrondse crypte aanwezig (bestaande uit een volledige verdieping). Deze werd in 2022 volledig herschilderd, de glasramen werden op hun oorspronkelijke plaats achter het altaar opgehangen, er werd een bergruimte geconstrueerd achteraan de crypte, het altaar dat in de Sint-Pieterskerk stond werd in de crypte geplaatst.

Foto 5: bron: Kerkfabriek OLV De Panne

2.2.2 Voorzieningen (verwarming, sanitair, keuken, elektriciteit)

Er is elektriciteit, verwarming en sanitair (twee openbaar toegankelijke toiletten) aanwezig in de bovenkerk. Dit sanitair is niet toegankelijk voor mindervaliden. In de crypte is er een sanitair blok aanwezig, met drie toiletten, waarvan één toegankelijk is voor mindervaliden, en waarvan één openbaar is.

2.2.3 Uitbreidingsmogelijkheden en mogelijkheden om deelruimtes af te splitsen

Het gaat om een driebeukige kerk met toren waardoor er in principe mogelijkheden zijn tot het afsplitsen van deelruimten. Er is een sacristie aanwezig bij de bovenkerk, er is geen winterkapel, maar de ondergrondse crypte kan afzonderlijk van de kerk functioneren.

Gezien haar ligging in het centrum van de Panne is er geen uitbreidingsmogelijkheid rond de kerk.

2.2.4 Toegankelijkheid voor andersvaliden

De kerk is toegankelijk voor andersvaliden.

2.2.5 Aanwezigheid van waardevol interieur/cultuurgoederen

Er zijn geen kunstwerken in de kerk aanwezig met een bijzondere artistieke of cultuurhistorische waarde. Er zijn evenmin geen kunstwerken aanwezig die op de lijst van Topstukken van de Vlaamse overheid geplaatst zijn.

Het interieur maakt een sobere, stemmige indruk. Bij het binnenkomen wordt de aandacht onmiddellijk getrokken door het hangende kruis en de vier marmeren altaren. Het hoofdaltaar uit Marokkaanse onyxsteen, het Onze-Lieve-Vrouwealtaar uit dageraadsrozenmarmer en het Heilig Hartaltaar uit alpengroen marmer zijn van de kunstschool van Maredsous. Het witmarmeren altaar uit Carrara is van de hand van kunstenaressen Monique Mol en stelt de meeuw voor die de Blijde Boodschap verkondigt. Het beeld "de profeet" achteraan de kerk is eveneens van haar hand. Rechts van het hoofdaltaar bevinden zich het Laatste Avondmaal en de processie van May Claerhout. Kopergravure met de voorstelling van Christus, duif, Petrus en Paulus op het kruis, de predikstoel en het deksel van de doopvont. Boven op de preekstoel staat het wassen beeldje "Esse est percipi" van Ingrid Rosschaert, aangekocht door de parochie.

De Brugse beeldhouwer Michel Poppe maakte het Heilig Hartbeeld (boven het Heilig Hartaltaar) en de zittende Madonna (boven het Onze-Lieve-Vrouwealtaar). De schildering van de koepel boven het hoofdaltaar (Maria ten hemel opgenomen) werd vervaardigd door Vandevoorde uit De Panne, en de tekening van het brandvenster boven het Heilig Hartaltaar (de goede herder) zijn van de hand van kunstschilder H. de Falloise uit Luik.

De fijngetekende kruisweg, evenals het mozaïek achteraan rechts, dat de biddende Sint-Antonius voorstelt en het brandvenster in de doopkapel (het doopsel van Christus) werden vervaardigd door de Franse kunstenaressen Valentine Reyre.

Het hoogkoor bevat drie schilderijen van de Oostendse kunstenaar Bob Van de Weyer. In het kruisschip bevinden zich tien schilderijen van zijn leerlinge Marie-Louise Cools.

Boven in de linker zijbeuk hangen er schilderijen van de vermaarde Luikse kunstenaar Armand Jamar die de kruisiging en kruisafname voorstellen.

In de kerk is er de crypte van Onze-Lieve-Vrouw van Fatima aanwezig, die een bijzonder culturele en religieus-toeristische attractie vormt. Tevens hangt er sedert 2022 een kruisweg, afkomstig uit de Sint-Pieterskerk, daterend van het jaar 1865-1866 en vervaardigd door Leon-Louis Hendrix en Frans Vinck.

In de sacristie hangt er een schilderij, afkomstig uit de Sint-Pieterskerk, voorstellende de kruisafname naar Rogier van der Weyden.

Bronnen: CRKC-inventaris en <https://www.depanne.be/nl/onze-lieve-vrouwekerk> Inventaris OLV-kerk

2.3 Bouwfysische toestand

De bouwfysische toestand van de kerk is over het algemeen goed. Er is wel betonrot vastgesteld in de toren. In de toren werd er een nieuwe trap geïnstalleerd.

3 Situering in de ruimtelijke omgeving

Foto 6: bron: Google maps

kaart 2: bron: Google maps

De kerk is gelegen vlakbij zee en niet ver van het gemeentehuis, een basisschool, een cultuurhuis en het natuurreservaat Houtsaegerduinen. Er zijn heel wat handelsgebouwen in de buurt. Er zijn verschillende parkeerplaatsen vlakbij.

Het centrum is vlot bereikbaar met het openbaar vervoer. De dichtstbijzijnde bushalte is De Panne Centrum: op 270m is er een tramhalte, waar de tram passeert om de 10' à 20', afhankelijk van het seizoen. Aan dezelfde halte passeert ook buslijn 56 De Panne — Veurne (ca. om de 1 à 2 uur). De Bolbus 57 (Veurne) stopt aan halte De Panne Markt, op 300m.

4 Beschrijving van het actueel gebruik en de actuele functie

Misvieringen: er vindt wekelijks een eucharistieviering plaats in het weekend in de kerk, en in de week (woensdag) in de Crypte van de kerk. Zesmaal per jaar gaat vanaf mei de Fatima-bedevoort door in de Panne, gekoppeld aan vieringen in de kerk en crypte.

Andere vieringen: dopen, begrafenissen, huwelijken, communie en vormsel.

Nevenbestemming in de tijd: er vinden zeer regelmatig concerten plaats in de kerk (30-tal per jaar), daarnaast vinden er in overleg met de gemeente ook nog andere activiteiten plaats zoals bv. een receptie van de gemeente, occasioneel een tentoonstelling of andere activiteit.

5 Onderbouwde visie op het toekomstig gebruik en de toekomstige functie met plan van aanpak

5.1 Onderbouwde visie op toekomstig gebruik en toekomstige visie

De Onze-Lieve-Vrouwekerk is onmiskenbaar de hoofdkerk van de parochie. Haar centrale ligging, het aantal kerkgangers en de rijke liturgische traditie maken haar tot het belangrijkste kerkgebouw binnen de federatie.

Liturgische en pastorale functie: Deze kerk trekt de meeste kerkgangers en is de plek waar de grote gemeenschappelijke vieringen plaatsvinden, vooral tijdens sterke liturgische tijden zoals Kerstmis en Pasen. Ook de bijhorende crypte biedt een ruimte van stilte en bezinning, waar bedevaartvieringen blijven doorgaan. De kerk blijft dus een essentieel punt voor de pastorale werking.

Valorisatie van de ruimte: Door haar ligging en omvang biedt de Onze-Lieve-Vrouwekerk ook mogelijkheden voor nevenactiviteiten zoals concerten, tentoonstellingen en andere culturele evenementen. Dit gebruik kan niet alleen bijdragen aan de instandhouding van het gebouw, maar ook aan de verbinding met de bredere gemeenschap.

Flexibiliteit: De kerk kan ingezet worden voor uiteenlopende activiteiten die liturgische en culturele waarde combineren. Dit zal het belang van de kerk als ontmoetingsplaats versterken.

5.2. Omgevingswerken

In 2026, zullen, in samenwerking met Onroerend Erfgoed, omgevingswerken uitgevoerd worden naar analogie van het beeld dat werd bepaald door architect Viérin in 1926. Deze werken zullen geen invloed hebben op de toegankelijkheid voor andersvaliden, van het gebouw.

PAROCHIEKERK SINT-AUDOMARUS

1 Identificatie

naam:	Parochiekerk Sint-Audomarus
ligging:	Dorpsstraat ZN, 8660 De Panne (West-Vlaanderen) – deelgemeente Adinkerke
eigenaar:	kerkfabriek , toren -> gemeente
bescherming(en):	aangeduid als vastgesteld bouwkundig erfgoed

Foto 7: bron: www.depanne.be

Foto 8: bron: Google maps

2 Beschrijving

2.1 Cultuurhistorische waarde

De huidige hallenkerk werd omstreeks 1855 opgetrokken in neogotische stijl, naar plannen van provinciaal architect Pierre François Buyck (°1805-†1877) uit Brugge.

In 1120 werd het bedehuis met Audomarus of Omaars als patroonheilige, gewijd tot parochiekerk door Jan van Waasten (°1099-†1130), bisschop van Terwaan (F). Toen echter - en dat tot in 1793 (Franse troepen) - betrof het een kruiskerk met kruisingstoren. Origineel zijn tot op vandaag de toren (nu westtoren) en het transept, gedeeltelijk van ijzerzandsteen. Sporen van de oude zadeldaken zijn duidelijk zichtbaar langs de zijden van de toren. De vierkante toren bestaat uit twee ongelijke geledingen en een stompe torenspits. De onderste geleding (tot aan de eerste druiplijst) is Romaans, de bovenste gotisch. De westgevel van de toren wordt gemarkeerd door twee grote steunberen. In de loop van de geschiedenis werd de kerk herhaalde malen beschadigd of vernield. Op het torendak staat een kruis en een windhaan.

Audomar

Audomar, geboren omstreeks 590 n. C. te Coutances (F), werd monnik in de beroemde Bourgondische abdij van Luxeuil. Op voorstel van koning Dagobert werd hij in 630 benoemd tot eerste bisschop van het bisdom Terwaan (F). In 662 stichtte hij de befaamde Sint-Bertinusabdij in Sithiu, de stad die later naar hem Sint-Omaars (F) genoemd werd. Het is dezelfde Audomarus die als missionaris de streek van Veurne-Ambacht doorkruiste en in Alveringem het blinde kind van grootgrondbezitter Adalfried genas door het te dopen met "putwater". Audomarus stierf omstreeks 670 en op zijn laatste verzoek werd zijn lichaam begraven in de O.-L.-Vrouwekathedraal in Sint-Omaars. De naam Audomar gaat terug op het Germaanse auda maeri, dat rijk en vermaard betekent.

Op het omringende kerkhof bleef een indrukwekkende collectie graftekens bewaard die de periode van de Eerste Wereldoorlog tot de late jaren 1970 overspant. Het kerkhof heeft een grote verscheidenheid aan graftekens, bestaande uit grafkruisen en grafzerken in blauwe hardsteen, grafzerken in graniet en witte marmer (jaren 1960-1970), houten en gietijzeren kruisen en betonnen kruisen voor slachtoffers uit de Tweede Wereldoorlog. Aan de noordzijde van de kerk bevinden zich twee kindergraven met lichtblauw geschilderd kruis en omgeven door een hekje. Vooraan op het kerkhof aan de noordelijke zijde staat het

opmerkelijke grafteken van het echtpaar David-Jansens, daterend uit de jaren 1930 en uitgevoerd door Jules Bernaerts.

In de kerk, naast de ingang: gedenkteken voor militaire en burgerlijke slachtoffers in de vorm van een grote houten sokkel, met geprofileerde kroon- en voetlijst, aan de voorzijde verdeeld in drie horizontale registers gescheiden door houten regels. Aan de zuidelijke zijmuur: rechthoekige witmarmeren gedenkplaat met afgeronde bovenzijde voor vijf Franse marinefusiliers.

Mobilair: Lodewijk XIV-zijaltaren, hout, 1702, afkomstig van kapucijnenklooster van Veurne, in noord- en zuidkoor. Koorgestoelte, eik, begin 18de eeuw, in hoofdkoor. Neogotische preekstoel, hout, 1862 volgens inscriptie, in schip.

Een aantal heiligenbeelden uit de Sint-Pieterskerk werden in de Sint-Audomaruskerk aan de zuilen opgehangen.

Bronnen:

<https://www.depanne.be/nl/zien-doen/cultuur-en-erfgoed/bezienswaardigheden/kerken/sint-audomaruskerk>

<https://inventaris.onroerenderfgoed.be/erfgoedobjecten/16268>

2.2 Architecturale mogelijkheden

2.2.1 Grootte, opdeelbaarheid en inrichting

Foto 9: bron: www.depanne.be

Zie ook beschrijving in 2.1.

Neogotische hallenkerk met deels romaanse (circa 1100), deels gotische toren (oorspronkelijk kruising-) en transept. De plattegrond ontvouwt een voorgeplaatste westtoren met aanleunende kruisbeuken, een driebeukig schip van vijf traveeën met rechte sluiting van zijkoren en een hoofdkoor van een rechte travee met driezijdige sluiting. Aanleunende sacristie en stookplaats respectievelijk in zuid- en noordoksel van laatst genoemde.

Vierkante westtoren van twee, ongelijke geledingen onder tentdak. Aanleunende noordelijke kruisbeuk onder gebogen, mank zadeldak. Westgevel met blind, geprofileerd spitsboogvenster op afzaat. Aangebouwde 20ste-eeuwse doopkapel onder zadeldak (nok parallel aan het schip) met westelijke tuitgevel. Noordgevel van kruisbeuk gemarkeerd door steunberen met versnijdingen. Aanleunende zuidelijke kruisbeuk onder idem dak. Westgevel gestut door middel van zuidelijke steunbeer. Het originele 17de eeuwse houten calvariekruis dat voorheen buiten hing onder luifel tegen de westelijke gevel, hangt nu binnen in het portaal. Arduinen grafstenen (19de eeuw) tegen de westgevel. Zuidgevel gemarkeerd door steunberen met

versnijdingen. Blinde oostgevel van driezijdige hoofdkoorsluiting met jaarsteen 1856. Vlakke torenzoldering bestaande uit houten kinderbalken. Sober, bepleisterd en witbeschilderd interieur. Spitsongewelven, eveneens bepleisterd en beschilderd. Spitsbogige scheibogen rustend op rechthoekige pijlers.

Bronnen

<https://inventaris.onroerenderfgoed.be/erfgoedobjecten/16268>

Archief Kerkfabriek Sint-Audomarus

2.2.2 Voorzieningen (verwarming, sanitair, keuken, elektriciteit)

Er is geen keuken in de kerk aanwezig. Er is verwarming en elektriciteit aanwezig.

Er zijn geen toiletten in de kerk aanwezig.

2.2.3 Uitbreidingsmogelijkheden en mogelijkheden om deelruimtes af te splitsen

Het gaat om een kerk met een voorgeplaatste westtoren met aanleunende kruisbeuken, een driebeukig schip van vijf traveeën met rechte sluiting van zijkooren en een hoofdkoor van een rechte travee met driezijdige sluiting. Aanleunende sacristie en stookplaats respectievelijk in zuid- en noordkssel van laatst genoemde. Er is ook een doopkapel aanwezig, er is geen winterkapel. In principe is de kerk dus opdeelbaar.

De kerk is omringd door een groot kerkhof, in principe zijn er dus uitbreidingsmogelijkheden.

2.2.4 Toegankelijkheid voor andersvaliden

De kerk is toegankelijk voor mindervaliden.

2.2.5 Aanwezigheid van waardevol interieur/cultuurgoederen

Sober, bepleisterd en witbeschilderd interieur.

Het Sanctuarium of hoogkoor is opgeluisterd met mooie gebeeldhouwde eiken muurbekledingen en zittingen aangekocht rond 1784 van het afgeschafte klooster van de Witte Nonnen in Veurne. Het hoogaltaar uit witsteen van Caen (F) is toegewijd aan de Heilige Audomarus. Het werd in 1927 vervaardigd door Jozef Lelan-Declerck uit Kortrijk. De eikenhouten Lodewijk XIV-zijaltaren uit 1702 zijn afkomstig van het in 1797 afgeschafte kapucijnenklooster van Veurne. Het altaar links is toegewijd aan de Heilige Moeder Anna, het rechter heeft als middenstuk het houten beeld van de Heilige Cornelius, in deze kerk sedert eeuwen vereerd.

De preekstoel werd gemaakt in 1862 door beeldhouwer J.B. Van Biesbroeck (°1825-†1878) uit Gent. Het is een zeskantig kunstwerk waarop de symbolen van de vier evangelisten onder de kuip uitgebeeld staan. Het snijwerk is van uitstekende kwaliteit, de panelen in half verheven beeldhouwwerk in neogotische stijl. Het middelste paneel van de kuip stelt "de Wonderbare Visvangst" voor, het rechter "Jezus bedaart de storm" en het linker "Jonas door de walvis terug op de oever geworpen". De drie tafereelen zijn een weergave van drie thema's uit de bijbel die betrekking hebben op de visvangst. Omstreeks 1855, tijdens de opbloei van de IJslanvaart en de kustvisserij werd deze begiftigd door de gelovigen. Vele milde schenkers waren de vissers genegen, die op de Duinhoek en in de duinen een bescheiden huisje bewoonden, en het harde en gevaarlijke beroep van visser met een krachtig vertrouwen en geloof in de kerk onderhielden.

Het houten Christusbeeld of de "Corpus Christi", dat nu links van het kerkportaal hangt, aan de zuidwestelijke muur van het Corneliuskoor, hing eertijds buiten aan het Calvariekruis onder de luifel. Toen het buiten hing was het veelkleurig, nu werd het in het brons-groen geschilderd, omdat het te zeer gehavend was door weer en wind.

Als Nederlander van geboorte kwam kunstglazenier Cor Westerduin (Den Haag (NL), °1901 - Oostende, †1980) na zijn studies aan de Kunstacademie van Den Haag, op 25-jarige leeftijd naar België. Tien jaar later vestigde hij zich in Oostende, wat hij als vaste verblijfplaats behield tot zijn overlijden, en waar hij ook als glasschilder en kunstglazenier een grote faam wist op te bouwen. De eenvoud van de voorstelling, de warmte van de kleuren en de zeer suggestieve wijze van uitwerking bewijzen dat deze kunstenaar alle waardering en bewondering afdwingt. <http://www.depanne.be/product/508/sint-audomaruskerk>. Hij realiseerde in 1953-54 het merendeel van de gebrandschilderde ramen in deze kerk, ze zijn "modern" van opvatting. Glasramen van de Mariologie in de noorderzijbeuk of Sint-Annakoor: de Onbevleete Ontvangenis, de Moeder Gods en Maagd, de Medeverlosseres, de Middelaes en Moeder van alle Genaden, en de Hemelkoningin. Heilige streekmissionarissen in de zuiderzijbeuk of Sint-Corneliuskoor: de H. Arnoldus, de H. Amandus, de H. Idesbaldes, de H. Eligius en de H. Willibrordus. En in de doopkapel met doopsymboliek. Uitzondering zijn de twee neogotische glasramen in het Sanctuarium met de voorstelling van de H. Audomarus en de H. Cornelius, aan weerszijden van het hoogaltaar. Zij werden in 1928 vervaardigd door de gebroeders P. en M. Ganton uit Gent.

De Sint-Audomaruskerk bezit eveneens een aantal prachtige kerkschatten, bv. massief zilveren cibories, kelken en relikwiehouders.

Het orgel met een neogotische orgelkast in eikenhout is vervaardigd in 1901 door Frederick Loncke uit Alveringem.

Bron: CRKC-inventaris en <http://www.depanne.be/product/508/sint-audomaruskerk>

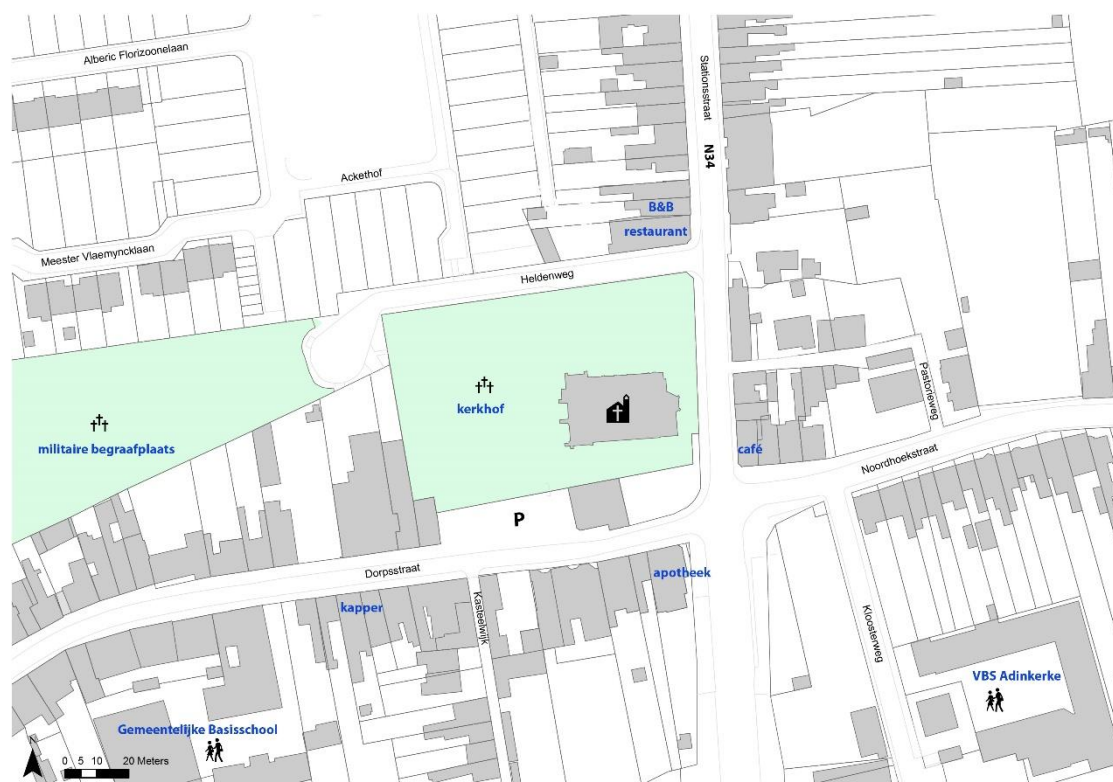
2.3 Bouwfysische toestand

De bouwfysische toestand van het kerkgebouw is redelijk. Afgelopen jaren (2020-2024) werd het buitenschrijnwerk vernieuwd en geschilderd, werd het gebinte van de torenspits vernieuwd en werd het zinkwerk van de wandeling en de noordelijke binnengoot vernieuwd. In de toekomst dienen er nog werken te gebeuren, onder andere het afkappen van door vocht aangetast pleisterwerk in de zuid-westgevel en noordelijke moerzuil en het aanbrengen van nieuw pleisterwerk.

3 Situering van het gebouw in zijn ruimtelijke omgeving

Foto 10: bron: Google maps

kaart 3: bron: Google maps

De kerk is gelegen aan de kruising van Dorpstraat en Stationsstraat, nabij het Meester G. Vlaeminckplein. De kerk is omringd door een kerkhof, en is aan de Stationsstraat begrensd door een muur met hek, aan de noordzijde door de Heldenweg die leidt naar het Belgisch Militair Kerkhof (Eerste Wereldoorlog). Het is eerder aan de rand van het centrum gelegen, vlak naast het Calmeynbos.

4 Beschrijving van het actueel gebruik en de actuele functie

Misvieringen: er vindt wekelijks een eucharistieviering plaats in het weekend in de kerk.
 Andere vieringen: dopen, begrafenissen, huwelijken, 1^e communie. De vormsels zijn afgebouwd en vinden nog enkel in de Onze-Lieve-Vrouw kerk plaats.
 Nevenbestemming in de tijd: eerder uitzonderlijk, jaarlijks vindt er bv. een concert plaats.

5 Onderbouwde visie op het toekomstig gebruik en de toekomstige functie met plan van aanpak

5.1 Onderbouwde visie op toekomstig gebruik en toekomstige visie

De Sint-Audomaruskerk is de oudste kerk van de federatie en heeft een bijzondere historische waarde. Ondanks dat deze kerk minder kerkgangers trekt dan de Onze-Lieve-Vrouwekerk, vervult ze verschillende specifieke functies die bijdragen aan de lokale gemeenschap.

Liturgische en devotionele functie: Naast een wekelijkse weekendviering, fungeert de Sint-Audomaruskerk als een belangrijke locatie voor schoolvieringen en voor de devotie aan de grot van Onze-Lieve-Vrouw van Lourdes. Deze specifieke devotionele en onderwijskundige functies bieden een unieke pastorale meerwaarde.

Vredes- en herdenkingsvieringen: Door haar ligging nabij het oorlogskerkhof is deze kerk uitermate geschikt voor vredesvieringen en herdenkingsmomenten, die een breed publiek aanspreken. Dit gebruik sluit aan bij de historische betekenis van de kerk en versterkt haar rol binnen de bredere gemeenschap.

Culturele functie: Naast een permanente tentoonstelling over Roosje Vecht, biedt de Sint-Audomaruskerk ruimte voor wisselende tentoonstellingen en sporadische concerten. Deze culturele valorisatie kan verder ontwikkeld worden om de kerk een bredere betekenis te geven in de samenleving.

SINT-PIETERSKERK

1 identificatie

naam:	Parochiekerk Sint-Pieter
ligging:	Kerkstraat 53, 8660 De Panne (West-Vlaanderen)
eigenaar:	kerkfabriek -> in erfpacht gegeven aan Gemeente De Panne.
bescherming(en):	aangeduid als vastgesteld bouwkundig erfgoed

Foto 11: bron: www.kerkeninvlaanderen.be

Foto 12: bron: Google maps

2 Beschrijving

2.1 Cultuurhistorische waarde

Historiek

Rond 1860 ontstaat een archeologisch geïnspireerde neogotische beweging, waarbij een groep ultramontaanse katholieke architecten zich spiegelen aan de christelijke gemeenschap naar middeleeuws model. De nieuw opgerichte Sint-Lucasscholen staan in voor de opleiding van architecten en ambachtsslui in diverse disciplines.

Naar een ontwerp van de Veurnse architect Jozef Vinck wordt in 1891 deze driebeukige neogotische hallenkerk in gele baksteen gebouwd, op een moment dat De Panne nog een vissersgehucht is van Adinkerke en er op deze plaats een neogotische kapel uit circa 1878 staat door toedoen van Mej. Calmeyn, kleindochter van P. Bortier. Vervolgens wordt een hulpkerk opgericht na de verdubbeling van vermelde kapel, onder leiding van architect J. Vinck (Veurne) van 1891, dankzij de steun van families Calmeyn en Donny. De toren komt er in 1936 bij, wanneer de kerk door de bouw van de Dumontwijk al een tijd niet langer in het centrum van de gemeente staat.

Petrus (of Sint-Pieter)

Eerste paus. Hij heette aanvankelijk Simeon of Simon en werd door Jezus 'Petrus' genoemd (verlatijnsing van het Griekse woord petros voor het Aramese kefas, 'rots').

Petrus wordt voorgesteld in lange, omgegorde tunica en mantel, blootsvoets, met één sleutel (van de hemel), met twee sleutels (van de hemel en de aarde) of met drie sleutels (symbool voor de drievoudige macht in de hemel, op de aarde en in de hel). Als attributen die herinneren aan zijn oorspronkelijk beroep (visser), draagt hij soms een schip of een vis op de hand. Veel voorkomend zijn een omgekeerd kruis als teken van zijn marteldood op de Vaticaanse heuvel in Rome en ketenen, omdat hij door een engel uit de kerker werd bevrijd. Mogelijk wordt hij afgebeeld als paus met tiara, kruisstaf met drie dwarsbalken, palmtak, albe, pallium, boek, schriftrol of kerkmodel. Ook een wijwatervat komt voor, eventueel met een wijwaterkwast. Heel bekend is de voorstelling met een haan die driemaal kraaide toen Petrus Jezus verloochende na diens arrestatie. Daarnaast verwijst ook een zeldzame voorstelling met drie opgeheven vingers.

Petrus is patroonheilige van de gevangenisbewakers, vissers, schippers, sloten- en horlogemakers, smeden, metselaars en van tientallen andere beroepsgroepen. Hij werd aangeropen tegen koorts, kinkhoest, onvruchtbaarheid, flauwvallen en dieven.

Petrus wordt vaak afgebeeld samen met Jezus, die hem de sleutel van de hemel aanreikt of met de Heilige Paulus, omdat zij op dezelfde dag zouden zijn vermoord. Ook hun feestdag is dezelfde: 29 juni.

Tot de elementen die kenmerkend zijn voor de neogotiek behoren onder andere de steunberen, de luchtbogen, de stenen vensterharnassen (uitlopend in het ornamentale spel van de traceringen), de opengewerkte balustrades langs de goten aan de voet van de daken, de fialen of pinakels, de frontalen of wimbergen, de hogels en kruisbloemen, de triforia, en de onderdorpels van de vensters die met lichte arcaden de vlakken breken.

Agentschap   Onroerend   Erfgoed   2020:   Parochiekerk   Sint-Pieter
[online] <https://id.erfgoed.net/erfgoedobjecten/16180> (Geraadpleegd op 02-04-2020)

3   Beschrijving van het actueel gebruik en de actuele functie

De Sint-Pieterskerk werd per 1 juli 2022 in erfpacht gegeven aan de gemeente De Panne voor een periode van 50 jaar.

BIBLIOGRAFIE

Agentschap Onroerend Erfgoed 2020: Parochiekerk Sint-Audomarus [online]
<https://id.erfgoed.net/erfgoedobjecten/16268> (Geraadpleegd op 03-03-2020)

Agentschap Onroerend Erfgoed 2020: Parochiekerk Sint-Pieter [online]
<https://id.erfgoed.net/erfgoedobjecten/16180> (Geraadpleegd op 03-03-2020)

Agentschap Onroerend Erfgoed 2020: Onze-Lieve-Vrouwekerk en pastorie [online]
<https://id.erfgoed.net/erfgoedobjecten/201434> (Geraadpleegd op 03-03-2020)

Delepiere A.-M. & Lion M. met medewerking van Huys M. 1982: Inventaris van het cultuurbezit in België, Architectuur, Provincie West-Vlaanderen, Arrondissement Veurne, Bouwen door de eeuwen heen in Vlaanderen 8N, Brussel - Gent.

DECOODT H. & BOGAERT N. 2002-2005: Inventarisatie van het Wereldoorlogerfgoed in de Westhoek, project in opdracht van de provincie West-Vlaanderen, "Oorlog en Vrede in de Westhoek", en Ministerie van de Vlaamse Gemeenschap, Afdeling Monumenten en Landschappen.

http://www.odis.be/lnk/OB_1781

http://www.odis.be/lnk/OB_839

Http://www.odis.be/lnk/OB_1782

<https://www.kerkeninvlaanderen.be/>

<https://www.depanne.be/nl/onze-lieve-vrouwekerk>

<https://www.depanne.be/nl/zien-doen/cultuur-en-erfgoed/bezienswaardigheden/kerken/sint-audomaruskerk>

<http://www.depanne.be/product/509/sint-pieterskerk>

<https://debliedemaker.wordpress.com/2014/09/08/onze-lieve-vrouw-van-fatima-de-panne/>
<https://debliedemaker.wordpress.com/2017/03/28/onze-lieve-vrouw-kerk-is-zeer-mooi-en-waardevol-deel-12/>

<https://debliedemaker.wordpress.com/2017/04/06/onze-lieve-vrouw-kerk-is-zeer-mooi-en-waardevol-deel-22/>

<https://debliedemaker.wordpress.com/2017/04/19/omgeving-onze-lieve-vrouwkerk-is-geen-wildplaszone-meer/>

